

Крым - татар

зала

шкафъ

полка

№ 210.

نوادر نفیسه

K-Tat.

2-176

م. آقچورین و «ترجمان» غزته سی
اداره سی طرفندن نشر اولنمیشدر.

باصلمه سنه رخصت برلدی س. پتر بورغ
دکابر ۲۹ سنه ۱۸۹۷ ه.ه.

باغچه سرای

«ترجمان» غزته سی طاش و حروفات
باصمه خانه سنهه باصلمشدر.

نوادر نفیسه

نعمیه و ملقبه رنیه رانده غیبی نعلیه
بسته رشتیه و جوده جفتیه و هلاله « منار النور
« منالیه با نعلیه منلیه رشتیه به رجه رانده

م. آقچورین و « ترجمان » غزته سی اداره سی
طرقندن نشر اولغوشدر. شلمیه

نعلیه غزیه و رنیه و رنیه و رنیه و رنیه « توش

باصلمه سنه رخصت برلدی سن. پتر بوغ دکا بر ۱۲۹
سنه ۱۸۹۷ ده.

نعلیه و رنیه و رنیه و رنیه و رنیه
نعلیه و رنیه و رنیه و رنیه و رنیه « رنیه و رنیه
نعلیه و رنیه و رنیه و رنیه و رنیه « رنیه و رنیه

« ترجمان » غزته سی طاش و حروفات باصمه خانه
سنده باصلمه شد.

ИНВ. № 860

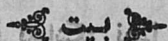
بو قدر قورقیلور، عذابك صداسی عجبا نصل اولمق
لازم کلور « دیمش .

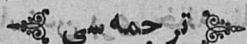
ا کابردن بری : « بنده کی نعمتی کنیدی ایچون
نقمت ایدن یعنی کونولین حاسد کی مظلومه بکزر
بر حاسد کوردم « دیمش .

(امام غزالی) (فردوسینک) شو ایکی بیتنه
بتون مؤلفاتمی دکیهریم دیمش .

« پرستیدن داد کر پیشه کن »
« زر و زکدر کردن اندیشه کن »
« بترس از خدا و میازار کس »
« ره رستکاری همینست و بس »

جناب حقه عبادت ایله . روز جگر سوز اجل خا
طرکده اولسون . اللهدن قورق . کسه یی اینجه .
طریق نجات اشته بودر . والسلام .

(ابن جوزی) یه تسبیح می افضلدور ، استغفار

❦ نواذر نفیسه ❦

حکمان برینه عاقل یعنی عقلو کیمدر؟
دیدلرنده «ظاهره چیقجه» مجبوبیتنی موجب
اول جق بر ایشی کیزلیده ارتکاب ایتمیاندر»
دیمش.

حکیمک بو جوابی «اذالم تستحی فاصنع ما
شئت» حدیث شریفندن مأخوذدر دینیله بیلور.

اجله تابعیندن (سلیمان بن مهران) کوز خسته
له کینه اوغرادیغندن «اعمش» یعنی (کور)، (صوقر)
لژی، ویرلمشدر.

بر کون بر آدمک بری: «کوزلرکز نه دن بو
زولدی» دینجه «سزک کبی بر خیلی یارم عقلی
لره باقمقدن» دیمش.

مروانییندن (سلیمان بن عبدالملک) جلف ذی
شرفی بولنان (عمر بن عبدالعزیز) ایلله بر کون
برلکده اوتورمقد، ایکن شدتلی کوک کورولدیسی
ایشیدیلور. سلیمان قورقوسندن یره قبانور. عمر بن
عبدالعزیز اصلا قورقمیوب، «رحمتک صداسندن

بری « غدا » کبی انسانه هر آنده لازمدره بری
 « دوا » کبیدرکه حاجت وقتده ایشه یارار. بریده
 « درد » کبیدرکه استر استمز بعضاً باشه بلا اولور.

فقیرك بری دوستندن بر آز آچه استیوب
 مکتوب یازار. دوستی ایسه مکتوبك آرقه سنه:
 « بو کونلرده آچه دن زیاده طارلغم اولدیغندن
 رجا کزی مع التأسف ادا ایدهمیه حکم » سوزلرینی یا
 زوب کرو یوللار. فقیر تکرار شو یله بر شی یازوب
 یوللار: « دوستم! اگر بویازدیغکز دوغری ایسه الله
 یالان ایتسون، اگر یالان ایسه دوغری ایتسون ».

ادبمزك بری بر حکیمی « سن فلان مملکتدن
 دکلمیسن؟ » دیه تحقیر ایتدیکنده حکیم: « اوت،
 بنی مملکتیم لکه دار ایدیور. سن ایسه مملکتکی
 لکه دار ایدیور سن » جوانی ویرمش.

(شیخ نجم الدین رازی) جنکیز وقعه سنده
 خوارزمین هجرته دیار رومی تشریفده کرک
 (مولانا جلال الدین رومی) و کرک (شیخ صدر الدین

می؟ دیدگلمرنده « کیرلی روبا عطرین زیاده صابو
نه محتاجدر » دیمش.

اهل اللهدن برینه سادهدلك بری: « سزك
خضر پیغمبر ایله آره صره کوریشدیکیزی ایشدیو
رز، عجباً حقیقهتمی؟ » سؤالنه جواباً کوله رك،
« اوغلم، خضری کورنه تعجب اولنمز، آرایانه تعجب
اولنور » دیمش.

حکیمک برینه « قرنداشکز نصل سلامتیمی؟ » دیمش.
« سزله عمر، وفات ایتدی » دیمش. « وفاتنه
سبب نه اولدی » دیمش. « حیاتی » دیمش.

عرب علماسندن بری خانه سنک قیوسی اوزرینه
« بنم خانه مه شر کیرمز » مألنده اولان « لایدخل
داری شر » عباره سنی یازار. بونی کورن بر حکیم
« عجباً قادینی نره دن کیرر » دیمش.

(مأمون) « دوست » اوج قسهلر دیمش.

ديه سؤال ايتدكلرنده « طوغرى سوزلرينده ايندا-
نيلما مقدر » جوابنى ويرمش.

حكيم (صولون) دن « اداره ملكك بر صورت
حسنه ده جريانى نه يه متوققدر ؟ » ديه سؤال ايتدكلرنده
« اها لينك مأمورلره، مأمورلك قانونلره رعايتنه
متوققدر » جوابنى ويرمش.

برقارت ايله بر ياش آراسنده لطيفه اوله رق
شو سوزلر اولور:

ياش - بابا، يولچيلق نه زمان ؟

قارت - نه ريه ؟

ياش - آخرته !

قارت - ندن صورتك ؟

ياش - بابامه سزك ايله بر مكتوب يوللامق

استرم.

قارت - يخشى، اما بن جهنمه اوغراميه جغم.

سن باقده آناك ايله كوندر.

قنوی (ايله كوريشوب، آره لرنده بر خيلي لطائف
صوفيانه جريان ايتمشدر. بر كون بر مجلسده اوچی
بردن حاضر بولنوب، آقشاملامشدر. نمازه قالقد
قلرنده وقوع بولان التماسی اوزرینه (نجم الدین)
امامته کچر و هر نصل ایسه ایکی رکعتده بیله
« سورة کافورنی » اوقور: سلامدن صکره (جناب
مولانا) (صدرالدین) ك قولاغنه « وار ایسه برینی
بزم ایچون اوقودی، برینی سزك ایچون » دیمش.

ملوك قدیمدن (ما کان) نامنده برملک آرا
لرنده خصومت اولان دیگر برملک ایله محاربه یه.
کیریشور، مغلوب و حتی کنديسی بیله اله کچیر
یلوب اولدیریلور. بونک اوزرینه غالب کلمش ملک
اطرافده بولنان حکمدارلره کوندرلمک ایچون
مختصر و فائده لی بر (ظفرنامه) یازلمسنى کاتبه
امر ایدر. کاتبده: — « بعدالسلام، ان ما کان کان
کاسمه » سوزلرندن عبارت برشی یازارکه « ما کان
اسمی کبی یوق اولدی » دیمک اولور.

حکیم (آرسطو) دن « یالانچیلرک جزاسی ندر؟ »

قدر « دیمش . حاضر بولنالمردن برینک » اویله
ایسه سن دها نه یاشیورسن ؟ اولملیسن « یوللو
اعتراضنه جواباً : « بن دیریلک ایله اولومک هیچ
بر فرقی یوقدر دیدم . دها اولومی اختیاره مو
جب نه ؟ » دیمش .

حکمان بری دیمشدرکه : « برشیئه احتیاج نه
درجه زیاده ایسه آنی بولمق او قدر قولایدر و
برشیئه احتیاج نه درجدهه آز ایسه آنی بولمق او
نسبتده چتین و کوچدر . »

مثلاً : بزم دنیاده محتاج اولدیغمز شیلرک اک
برنجیسی (هوا) در . زیرا بش اون دقیقه نفس آلمز
ایسهک هلاک اولورز . ایکنجی (صو) ، اوچنجی
(یمک) ، دوردنچی (روبا) ، بشنچی (خانه) و
آلتینجیسی (آلتون و الماس) کبی بر طاقم تیز
یناته دائر اولان شیلردر . (هوا) اک زیاده محتاج
اولدیغمز بر شی ایکن غایت قولایلقله ، (آلتون
و الماس) اک آز محتاج اولدیمز شیلر ایکن بر
چوق مشقتله بولنور .

مذکور شیلردن دها زیاده جناب خدائک رحمتنه

عقلای عربدن بری اوغلینه شو یولده اوکوت
و نصیحتده بولنمش:

« یابنی خذالعلم من افواه الرجال فانهم یکتبون
احسن ما یسمعون و یحفظون احسن ما یکتبون و یقولون احسن ما یحفظون ».

ترجمه سی

« اوغلم، علمی اکابرک آغزنده اوکرن؛ زیرا
آنلر ایشدکلرینک اک ایوسنی یازارلر، یازدقلرینک
اک ایوسنی ازبرلرلر، ازبرلدکلرینک اک ایوسنی
سویرلر ».

❖ ❖

دیلمچینک بری بیوک قپولی اودن بر شی
استر. ویررلر، فقط ویردکلری شی قپویه کوره
کچوک اولدیغندن، یارم ساعت صکرالنده باطه او
لهرق کلوب، قپویی ییقمیه باشلر. او صاحبی « یا
کشی، سن نه ایشلیورسن » دیدکده دیلمچی
« یا ویردیککز شی قپوکزه او یسون، یا قپوکز ویرد
یککز شیئه » دیمش.

❖ ❖

حکمای یونانیهدن (سالیس) بر کون بر
جمعیته « دیریلک ایله اولومک هییج فرقی یو

ابو نواس - بنی هجو ایتمشسن ، فقط بکا بر شی
اولدیمی .

شاعر - نه اوله جقدی ؟

ابو نواس - بر بلایه می اوغرا دم ؟

شاعر - خیر .

ابو نواس - خانمانم می طاغلدی ؟

شاعر - خیر .

ابو نواس - او یله ایسه بنمده آیا قلمردن تا بو
غازمه قدر کودهم سنک قارینکه کیرسون .

شاعر - باشکی نیچون دیشاری بر اقدک ؟

ابو نواس - نه حال کسب ایده جککی کورمک
ایچون .

تحصیل یولنده غایت غیرتلی طلبه علومدن
بری « وا اسفا که او یقوده بولندیغم زمانلر او یله
فائده سز کچرده ینه عمرمدن صایمیلیور » دیمش .

(مولانا جامی) حضرتلری بر صوفی ایله بر
ضیافتده بولنورلر . سفریه اوتوردقلرنده هر نصل
ایسه سفرده طوزلق بولندیغندن صوفی - خد
مچلیره خطاباً - « طوزلغی نیچون کتیرمدیکز ؟ هر

محتاج اولدیغمزدن آکاده قولایقله نائل اولمه
مزه چاره سنه باقملی که بوده تحصیل علوم ایله
اولور.

(ابو عبدالله السنجری) نزدنده واعظلردن
بحث آچلدیغی بر صروده « مجلسنده زنکینلر (با-
یلر) فقیر ، فقیرلر زنکین اولمیان واعظ واعظ
دکلدر « دیمش .

حضرت عمر (رضی اه عنه) کندیکز ایچون
« علم » علم ایچون « حلم » اوکرانکز بیورمشدر .

حکمان برینه « باقمه » دیمشدر - کوزلرینی
یوممش . « دیکلمه » دیمشدر - قولالقرینی قیامش .
« سویلمه » دیمشدر - آغزینی اورتمش . « بیلمه »
دیمشدر - « اونده معذورم » دیمش .

شاعرك (بری) (ابونواس) ی هجی ایلر . بر
قاچ کون صکره بر بری ایله کوریشدکده شریله بر
محاورده بولنورلر :

جهتله امین اولدیغم دوستلرم ایله صحبت ایدیو
رم « دیمش .

شیخ عزالدین زنجانی که علم صرفدن « عزی »
نام کتابک مؤلفی اوله جقدر - درس او قودرکن
بر بابی بترنجه درسه ختام و یرمیوب، آشاغیده کی
بابدنده بر ایکی سطر قدر اولسون او قودر ایمش .
سبببنی سؤال ایدنلره « قابولرده قالمه یی ایسته مم »
دیر ایمش .

ابوالدردأ (رضی الله عنه) « آدملاک دیکنسر
کل اولدقلری زمانه بر آز یتشمشم، شمایدله کلسر
دیکن اولدقلرینی کور ییورم » بیورمش .

حضرت عمر (رضی الله عنه) عادتلی اولمق
اوزره مدینه منوره محله لرینی دوره چیقدیغی بر
کیجه بر اوده بر قادین ایله قیزی آره سنده بویله
جه بر مکالمه اولدیغی ایشیدر :

قادین - قیزم قالق، او سودلره بر آز صو
قاریشدر، هاییدی !

شیدن اول سفره یه طوزلق قویلمق لازمدرکه طعا
مه طوز ایله باشلانیسون، زیرا طعامه طوز ایله
باشلامسی سنتدندر « دیر. جامی حضرتلری،
لطیفه اوله رق، « ضرری یوق، اکمده طوز بار
در « دیمش. بعده یمکه باشلامش. بر آز صکره
صوفی، اکمکی بر ایلله قیرمقده بولنان بر کمسه یه،
« یاهو، اکمکی بر ال ایلله قیرمق مکروه در «
دیر. جامی حضرتلری: « سفره ده حاضر بولنان
آدملرک آغزینه باقمق اکمکی بر ال ایلله قیرمدن
دها مکروه در « دیمش. بونک اوزرینه صوفی سکوت
ایتدی ایسه ده بر آز صکره ینه سوزه باشلیوب:
« جانم، نیچون سویلشمیور سکز؟ یمک یرکن سو
یلشمک سنت در « دیر. جامی حضرتلریده « چوق
سویلشمک مکروه در « دیمش. صوفی بوندن
صکره آرتق آغزینی آچمامشدر.

(سری سقطی) قدس سره، بر گون بر قبر
ستانه اوغرایوب (بهلول دانا) نک آنده اوتورمقده
اولدیغنی کورنجه: « بهلول، بونده نه ایشلیور
سن؟ « دیمش. بهلولده: « اللرنن، دیلرنن هر

« رو تو غم جهان مخور تاز حیات بر خورس »

ترجمه سی

« کیمکه جهان غمی چکر ذوق آله مز حیاتدن »

« چکمه غم جهانی وار ذوقنی سور حیاتکک »

حکیم (دیو کین) ه « حقارتدن باشقه هیچ بر
شیلرینی کورمدیکک اسپارطه لیلر ایلر نیچون ترک
معاشرت ایتمیورسکز؟ » دیدکلرنده : « صحتی کمالنه
کلمیان خسته سنی طبیب نصل ترک ایده بیلسون؟ »
جواننی ویرمش .

خواجه نصرالدین افندی ایلر بر زوزک یعنی
بوشی بوغاز آره سنده شویله سوزلر اولمش :
زوزک - خواجه افندی ، فلان ذاتک بو آقشام

بر ضیافتی وار .

خواجه - بکا نه ؟

زوزک - سنیده دعوت ایلر .

خواجه - سکا نه ؟

(امام شعبی) کندیسنه « یا فاسق » دیه رک

قیز - خلیفه نك دونكى كون ندا ایتدیردیكى
دلالی ایشتمدكمی؟

قادین - خیر، نه ایش؟

قیز - نه اوله جق - سوده صو قاریشدرمق منع
اولنمش.

قادین - قالق قیزم قالق. کیجه وقتى سنى نه
خلیفه کوررده نه دلال.

قیز - ظاهرده مطیع بولندیغمز بر خلیفه یه کیز
لیده عصیان ایتمك بزه یاقیشورمی؟

حضرت عمر قیزك بو جوانی نهایت درجه
بکنوب وحتی قیزی اوغللرندن برینه نکاح ایتدیر
دیكى روایت اولنیور.

ایران شاهلرندن برینك بری « جهان » و بری
« حیات » اسمنده ایكى جاریه مغنیه سی وار ایش.
جهانه اولان محبتنى دها زیاده کوردیکندن
« حیات » بر کون مشهور اولان شو بیت فارسى یی
یازوب، بر صره سنه کتیره رك، شاهه تقدیم ایلر.

بیت

« هرکه غم جهان خوردكى خورد از حیات بر »

کندی قاپوسنک بو صورتله منهدم اولمسی عبد
الملک جاننی خیلی صیقمش. حجاج بونی دو
ینجه شویله بر شی یازوب کوندررکه مشارالیه
خاطرینی تاپمش. صورت مکتوب:

« باقیلورسه افندم ایله بنده لرینگ مسجد
اقصایه یاپدیردیغمز قاپوئر (هابیل) ایله (قابیل) ک
قربانلرینگ فرقسز بر نمونه سیدر.

« افندمک قاپوسی مطابقاً خدایه مقبول او
لمشدرکه کوکدن اینن بر آتش ایله (هابیل) ک
قرباننی کبی یازدی کیتدی.

« بنده بدبختکزک قاپوسی ایسه بسبلی الله ه
مقبول اولمامشدرکه (قابیل) ک قربانی کبی او
لکی حالی اوزرینه فانی ویردی.»

حکیم (صولون) بالاسنک وفاتنده، آغلامقده
ایکن دوستلرندن بری «جانم حکیم، متوفایه بر
فائدهک اوله مزده دهانه آغلارسک؟» دینجه صو
لون جواباً: «اوت، بنده آکا بر فائدهم اولمد
یغی ایچون آغلايورم» دیمش

حقارت ایدن بر کشی یه « اکر صادق ایسه ک الله
بنی منفرت ایتسون، کاذب ایسه ک سنی » دیمشدر.

(یحی بن معاز رازی) بیورمشدر که « اخلاق
سیئه صاحبنه حسناک هیچ بر فائده سی اولمدیغی
کبی اخلاق حسنه صاحبنه ده سیئاتک بر ضرری او
لمز ». «

آدمک بری (ابن عمر) حضرت تهرینه « مختار »
کندینه آره صره وحی کلمکده اولدیغنی ادعا اید
بیور، سز نه دیر سکز؟ دیدیکنده جواباً: « اوت،
طوغری سویلیور، چونکه قرآن کریمده: « وان
الشیاطین لیوحن الی اولیائهم » وارد اولمشدر »
دیمش.

(عبدالمملک بن مروان) ایله (حجاج) مسجد
اقصایه برر قاپو یاپدیرلر. عبدالمملک قاپوسی
هر نصل ایسه بر ییلدیرم طوقنمسیه ییقلوب خراب
اولور. حجاج قاپوسینه بر شی اولمدیغی حالد

(حافظ کاشغری) حکایه ایلیوری که : بر گون
(خواجه محمد پارسا) حضرت تارینک حضورینه
کیتدم؛ اوزون بر سکوتده اوتوریوردی. خیلی
بکندم، بر سوز سويلمدی. صکره بر جسارتله
« افندم، بر شی بیورسه کزده حصه منه اولسه ق »
دیدم. « سکوتمزدن حصه مند اولمیان، سوزمزدن
هیچ اولمز » بیوردیلر.

مشهور آچ کوز طمعکار (اشعب) بازاردن کچر
کن دکانک برنده بر آدم سبت (قاپ) یاپدیغنی کو
رنجه دکان قاپوسندن کیروب « یاهو، رجا ایدرم
سپتلی بیوک یاپکز ». سپتچی « نیچون » دیدیکنده
(اشعب) — « اولورکه مشتریلرکزک بری بزه بر
هدیه کونلرر » دیمش.

فقییر قرغزک بری دائما بو دعایی ایلییورمش:
« یاری سندن (طاش تیمورک) اولومی کبی بر
اولوم استرم ». طاش تیمور نصل وفات ایتدی دیه
سؤال اولندقله جواباً « بر قویون ییوب اوزرینه
برطورسق قمز ایچهرک » دیمش.

ظریفلردن بری بر او یونجی نك خانه سینه
کیدوب، دیوارنده « آدم » ایله « حوا » اسملرینك
یازلدیغنی کورنجه او یونجی یه : « بو اسملری بورا
یه یازمقدن مقصد ندر ؟ » دیر .

او یونجی - افندم، خانه مزه شیطان کیرماهك
ایچون یازمشم؛ چونکه ایشیتدیكمزه کوره بو اسملر
هر هانکی خانه ده بولور ایسه او خانه یه شیطان
کیرمز ایتمش - دیر .

ظریف - بو اسملرک صاحباری جنت کبی بر مقد
س یرده ایکن شیطان ینه یانلرینه کیره بیلدیکی حا
لده اسملرندن چکینوب بویله بر او یونجی نك خانه سینه
کیرمیه جکی حقیقتاً شایان تعجب بر کیفتلر - دیمش .

ایله مشهور « جها » یه « حساب بیلور
میسکزی » دیمشار . « اوت، بیلورم » دیمش .

« دورت یوز آقچه اوچ کشی یه تقسیم اولننجه
هر برینه نقتدر اصابت ایتمش اولور ؟ » دیمشار .

« ایکیسنه ایکیشر یوز آقچه اصابت ایدر، فقط
اوچنجی یه برشی قالمز » دیمش .

(شيخ محمد ذاكر) حضرت تلمی « اصول جدیدی به
تدریس اولئان صبیان مکتبلمرندن برینک امتحاننده
حاضر بولنوب، اصول جدیدک ثمره مفیده سنی بر
نجی دفعه اوله رق مشاهده ایتدکلرنده کوز لرینه
یاش کله رک: — « خیلی زماندر اصول جدیدک
نامنی ایشیدیوردک، خیفاکه بو وقته قدر اجراسنه
اهمیت ویرمدک! صبیانک ایکی سنه یرینه اون ایکی
سنه بیهوده کچرتدیکمز عمرلرینک حسابنی الله قار
شوسنده نصل ویررز » بیورمشلر.

قزان مدرسلرندن مشهور (شهاب الدین المر
جانی) مرحوم حضرت تلمی طلبه لرینه دائماً « آلتون
چیقان طاغی نقدر قازار ایسه کز او قدر معدن حا
صل ایدرسز، ایشته روس لسانیده بوکا مشابه در »
دیدیکی مرویدر.

صاراتوف ولایتی مدرسلرندن (محمد رحیم

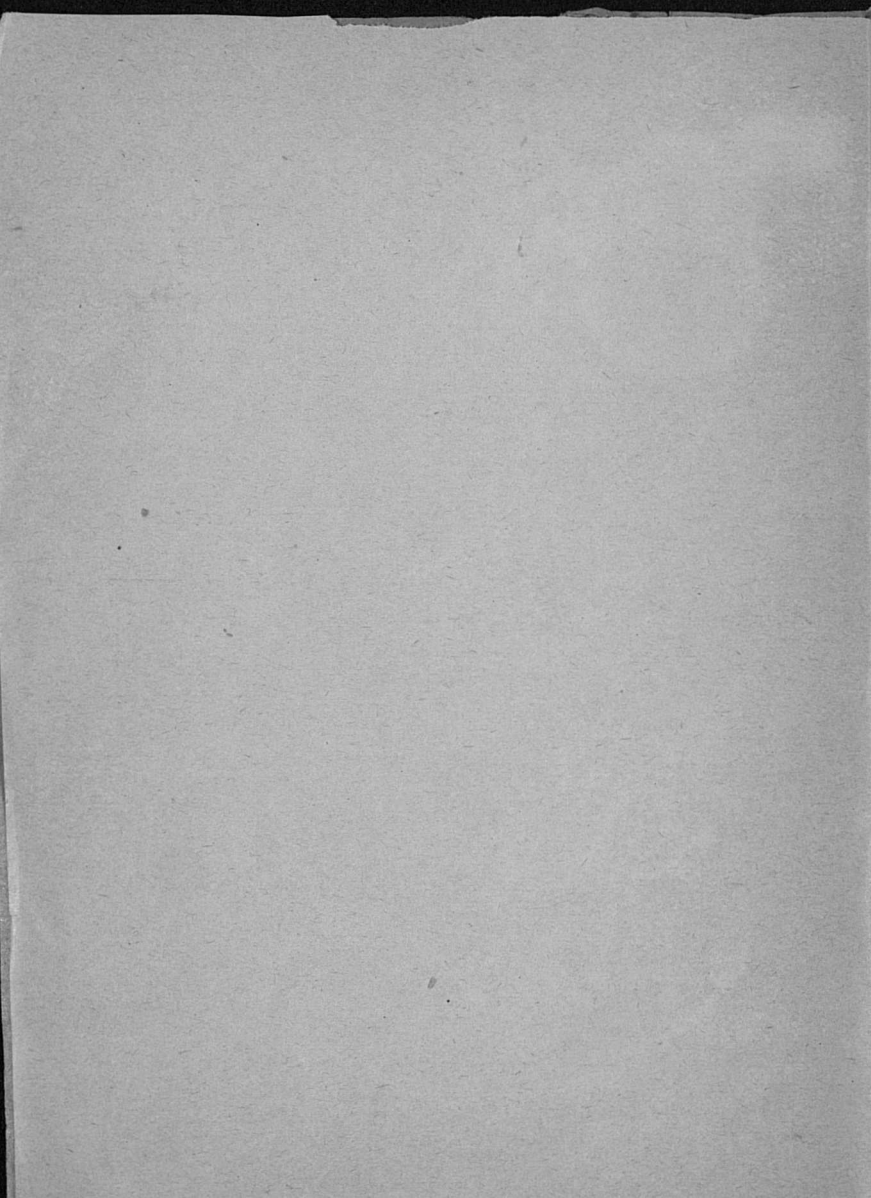
(ابو مسلم خولانی) یه صادق لرندن بری طر
فندن هدیه ایدلمش غایت ایو آتی سیر ایتدکده
یاننده بولنان آدمیره « باقکز، بو آت نه یه یارارسه
سویله یکز » دیدکده کیمی « کیر و داره » ، کیمی
« صید و شکاره » کمی « کشت و کذاره » دیدکده
(ابو مسلم) « خیر، خیر! فنا قادین ایله فنا قو
مشودن فراره » دیمش.

باغچه سرایده بولنان « زنجری » مدرسه نك
مدرسی مرحوم حاجی حبیب الله بن مسلم افندی
حضرتلری مجلسلرک برنده « روس لسانی انسانی
جنته ادخال ایدر » بیورمش. سببی سؤال اولند
قده « زمانمزه روسچه بیلملر آذر. بیلمیانلردن
برینك حاجتنی ادا ایتدکن صکره او آدم « الله
راضی اولسون » دیه جکنه شبهه یوقدر. اشته، او
آدمك دعاسی تنکری تعالی عندنده قبول اولور
ایسه حق تعالی راضی اولان قولنی جنته ادخال
ایتمیوبده نه یاپار؟ » جوابنده بولنمشدر.

قزان ولایتی چیستوپول علماسندن مرحوم

ایشان (حضرتلری « روس ملتى حکیمدر. (*) لسا
فلزینى تحصیل ایتمک انسانى حکمتہ تقرب ایدر «
بیوروب، روس ضرب مثلرندن بر خیایسنى سو
یلر هس .

❦ صوک ❦

(*) « حکیم » لفظندن « حاکم » آکلا-
شلمسون .

195-63

98